

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

«Καταγγέλλω το Ρατσισμό»

Ενότητα 3: Ρητορική Μίσους και Νομικό Πλαίσιο

Διάρκεια: 4 ώρες

Σημαντικές Πληροφορίες για την Ενότητα

Τίτλος	Κατανοώντας το Νομοθετικό Πλαίσιο και Καταγγέλλοντας τη Ρητορική Μίσους
Σκοπός	Να εισαγάγει ντόπιους φοιτητές και νεαρούς μετανάστες στο νομοθετικό πλαίσιο κατά της Ρητορικής Μίσους σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και να τους ενημερώσει για τα δικαιώματά τους και τους τρόπους καταγγελίας σχετικών περιστατικών, μέσα από τη διάκριση Ελευθερίας της Έκφρασης και Ρητορικής Μίσους. Επίσης, να τους ευαισθητοποιήσει στην αναγνώριση καθημερινών μορφών Ρητορικής Μίσους, ώστε να τις αποδοκιμάζουν και να τις καταγγέλλουν.
Όνομα Εκπαιδευτή/τριας	
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Με το τέλος του εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες/ουσες θα είναι σε θέση:</p> <p>Σε επίπεδο γνώσεων: 1. Να ορίζουν τη Ρητορική Μίσους και τη διαφορά μεταξύ Ελευθερίας της Έκφρασης και Ρητορικής Μίσους, 2. Να απαριθμούν όλες τις κατηγορίες Ρητορικής Μίσους, 3. Να ορίζουν το διεθνές και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο της Ρητορικής Μίσους, 4. Να ορίζουν, σε συγκεκριμένο επίπεδο, πώς οι εθνικές νομοθεσίες αντιμετωπίζουν τη Ρητορική Μίσους, 5. Να ορίζουν τη διαδικτυακή διάσταση της Ρητορικής Μίσους και τη σχετική νομοθεσία, 6. Να απαριθμούν τρόπους καταγγελίας της Ρητορικής Μίσους.</p> <p>Σε επίπεδο δεξιοτήτων: 1. Να αναγνωρίζουν τη διαφορά μεταξύ προστατευόμενου και απαγορευμένου λόγου, 2. Να αναγνωρίζουν πώς η Ρητορική Μίσους επηρεάζει άτομα, ομάδες ατόμων και κοινότητες, 3. Να χρησιμοποιούν λόγο που δεν έχει αρνητικό αντίκτυπο σε άτομα, ομάδες ατόμων και κοινότητες, 4. Να κλιμακώνουν ή αποκλιμακώνουν μια σύγκρουση μέσα από την υιοθέτηση θετικών τρόπων χρήσης του λόγου, 5. Να χρησιμοποιούν τη νομοθεσία κατά της Ρητορικής Μίσους, για να καταγγέλλουν διαδικτυακά και κατά πρόσωπον περιστατικά, 6. Να εφαρμόζουν τρόπους καταγγελίας της Ρητορικής Μίσους.</p> <p>Σε επίπεδο στάσεων: 1. Να απορρίπτουν τη Ρητορική Μίσους οποιασδήποτε μορφής, 2. Να είναι ευαισθητοποιημένοι στην αναγνώριση και καταγγελία περιστατικών Ρητορικής Μίσους.</p>

Τι είναι *Ρητορική Μίσους* και Ποιοι οι Περιορισμοί της

- Δεν υπάρχει διεθνώς συμφωνημένος ορισμός για τη **Ρητορική Μίσους**.
- «Λόγος που σκοπίμως επιτίθεται σε ένα άτομο ή ομάδα ατόμων βάσει της φυλετικής και εθνοτικής τους καταγωγής, του φύλου τους, κάποιας αναπηρίας, του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της θρησκείας τους ή οποιουδήποτε άλλου απαγορευμένου κριτηρίου» (ορισμός από Tulkens, 2013: 3).
- Η Ρητορική Μίσους εκφράζεται **κατά πρόσωπον, στα μέσα επικοινωνίας και μέσω του Διαδικτύου**.
- Η βασική δυσκολία για κατάληξη σε έναν κοινά αποδεκτό ορισμό είναι η **λεπτή γραμμή** που διαχωρίζει την **ελευθερία του λόγου**, ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, από τη **ρητορική μίσους**, ως δράση που ξεπερνά το όριο του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης.

Δεν υπάρχει κοινά αποδεκτό όριο το οποίο πρέπει να ξεπεραστεί, για να θεωρείται επιτρεπτή η νομική ρύθμιση της ρητορικής μίσους.

Προστασία της *Ελευθερίας Λόγου* σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο

- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.)

- Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ)

- Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ – ECHR), 1950, Άρθρο 10

- Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν εκφράσεως, η οποία «περιλαμβάνει την ελευθερίαν γνώμης ως και την ελευθερίαν λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών, άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων».

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ:

- Αυτή η ελευθερία «δύναται να υπαχθή εις ωρισμένας διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπομένους υπό του νόμου και αποτελούντας αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία δια την εθνικήν ασφάλειαν, την εδαφικήν ακεραιότητα ή δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων των τρίτων».

Νομοθετικά Σώματα και Κείμενα Κατά της *Ρητορικής Μίσους*, άμεσα ή έμμεσα

Συμβούλιο της Ευρώπης

Επιτροπή Υπουργών Συμβουλίου της Ευρώπης –
Σύσταση αρ. 97 (20) κατά της «Ρητορική Μίσους», 30.10.1997

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) –
Γενική Σύσταση Πολιτικής αρ. 15 κατά της «Ρητορική Μίσους», 08.12.2016

Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο,
αναφορικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης,
που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών, 2003

**Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη
(ΟΑΣΕ - OSCE)**

**Γραφείο για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα
Δικαιώματα (ODIHR)**

**Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του
Ανθρώπου (ΕΔΔΑ/ΕΔΑΔ - ECtHR)**

- Χρήση του όρου «Ρητορική Μίσους» στη νομολογία του
- Μη ύπαρξη συγκεκριμένης ερμηνείας και συγκεκριμένων κριτηρίων για αυτήν
- Προσέγγιση υπόθεσης με υπόθεση
- Νομολογία που αντανακλά την ελευθερία της έκφρασης, την ισότητα και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια
- Άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ – ECHR)
- Άρθρο 17 της ΕΣΔΑ - ECHR: «Απαγόρευση κατάχρησης δικαιώματος»

Ρητορική Μίσους και Ευρωπαϊκή Ένωση

- Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CoEU)

- Απόφαση-Πλαίσιο για την «καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου», 2008/913/JHA, 28.11.2008

- «Η δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους, που στρέφεται κατά ομάδες προσώπων ή μέλους ομάδας, που προσδιορίζεται βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών ή της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής»

Ποινικοποίηση ρατσιστικής και ξενοφοβικής Ρητορικής Μίσους

- «Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν να τιμωρούν μόνον συμπεριφορά η οποία είτε εκδηλώνεται κατά τρόπο που διαταράσσει τη δημόσια τάξη είτε έχει απειλητικό, υβριστικό ή προσβλητικό χαρακτήρα».

- Τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να εναρμονίσουν το εθνικό τους δίκαιο με τις διατάξεις της Αποφάσης-Πλαισίου μέχρι τις 28 Νοεμβρίου 2010.

- Αποτελέσε τη βάση για τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την Καταπολέμηση της Παράνομης Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο, 31.05.2016: Εθελοντική δέσμευση από το Facebook, το YouTube, το Twitter, τη Microsoft και το Instagram για την καταπολέμηση της εξάπλωσης της Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο.

Δραστηριότητα 1: «Συναντώντας τη Ρητορική Μίσους»

1. Ιδεοθύελλα σε ολομέλεια ως προς τη «Νομοθεσία κατά του Μίσους».
2. Ομάδες 4-5 ατόμων.
3. Διαμοιρασμός φωτογραφιών που αναπαριστούν διαφορετικές μορφές Ρητορικής Μίσους.
4. Συζήτηση σε ομάδες.
5. Ταξινόμηση των φωτογραφιών (*Ρητορική Μίσους vs Ελευθερία Λόγου*).
6. Συζήτηση σε ολομέλεια για προσωπικές εμπειρίες Ρητορικής Μίσους.

ACTIVITY

Η Ρητορική Μίσους στα Νομοθετήματα Χωρών της Ε.Ε. (Ευρήματα Μελέτης)

Μελέτη (2015) από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Θεματικό Τμήμα Γ: Δικαιώματα των Πολιτών και Συνταγματικές Υποθέσεις, με θέμα

**«Ρητορική και Εγκλήματα Μίσους σε 7 χώρες της Ε.Ε.:
Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Σουηδία και Ολλανδία»**

Table 1 : Overview of legislative responses to address hate speech and hate crime

Member State	Criminal law rules	Civil law rules	Administrative law rules	Media self-regulation
BE			✓	
DE			✓	
EL			✓	
FR		✓	✓	
HU			✓	
NL				
SE				

Ρητορική Μίσους στα Μέσα Επικοινωνίας (Ευρήματα Μελέτης)

Όταν η Ρητορική και τα Εγκλήματα Μίσους συντελούνται από τα μέσα επικοινωνίας, σε κάποια από τα κράτη μέλη της μελέτης, συγκεκριμένα στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, τη Γαλλία και την Ουγγαρία, τιμωρούνται με βάση το διοικητικό δίκαιο.

Σε κάποια από τα κράτη μέλη της μελέτης, αυτόνομα σώματα των παρόχων υπηρεσιών προς τα μέσα επικοινωνίας έχουν αναπτύξει κανόνες και διαδικασίες ρύθμισης της ευθύνης των εκδοτών και υπευθύνων δημοσιεύσεων για ζητήματα Ρητορικής Μίσους. Το μόνο κράτος μέλος εξ αυτών όπου οι αυτορρυθμιστικοί κανόνες προβλέπουν ρητά την ανάληψη ευθύνης από τους εκδότες/υπεύθυνους δημοσιεύσεων για ζητήματα Ρητορικής Μίσους είναι η Ουγγαρία.

Ρητορική Μίσους στο Διαδίκτυο (Online) (Ευρήματα Μελέτης)

Ειδική αναφορά σε διαδικτυακή διάπραξη Ρητορικής Μίσους σπάνια υπάρχει στις ίδιες τις διατάξεις που προκύπτουν από τη μεταφορά στα εθνικά δίκαια της Απόφασης-Πλαισίου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CFD). Τέτοια αναφορά εντοπίζεται μόνο στις ελληνικές διατάξεις, που μεταφέρουν το Άρθρο 1(1) της, το οποίο αναφέρει ρητά τη διάπραξη Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο. Αντί αυτού, γενικοί κανόνες ποινικού δικαίου καλύπτουν περιστατικά Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο ή η κάλυψη αυτή προκύπτει από τη νομολογία.

Η Ρητορική Μίσους έχει επηρεαστεί αναμφισβήτητα από τις τεράστιες δυνατότητες του Διαδικτύου, το οποίο έχει οδηγήσει στη δημιουργία ενός κυβερνοχώρου όπου δεν υφίστανται σχεδόν καθόλου όρια.

Ρητορική Μίσους στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

- Με σκοπό να προλάβει και να αντιμετωπίσει την εξάπλωση της παράνομης Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο, το **Μάιο του 2016**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφώνησε σε έναν «**Κώδικα Δεοντολογίας για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο**» με τις ακόλουθες εταιρίες:

- ✓ Facebook (2016)
- ✓ Microsoft (2016)
- ✓ Twitter (2016)
- ✓ YouTube (2016)
- ✓ Instagram (2018)
- ✓ Google+ (2018)
- ✓ Snapchat (2018)
- ✓ Dailymotion (2018)
- ✓ Jeuxvideo.com (2019)

Ευρωπαϊκές Οδηγίες για την Αντιμετώπιση Ρατσιστικών και Ξενοφοβικών Συμπεριφορών στα Μέσα Επικοινωνίας και το Διαδίκτυο

1. Οδηγία 64 για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων.
2. Οδηγία 65 για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο.
3. Άλλες σημαντικές Οδηγίες: Οδηγία για τη Στήριξη των Θυμάτων, Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα, Οδηγία για την Ισότητα στην Απασχόληση, Οδηγίες για την Ίση Μεταχείριση.

Σημαντικές Υποθέσεις Ρητορικής Μίσους Ενώπιον του ΕΔΔΑ

- Ελευθερία της έκφρασης και Ρητορική Μίσους – *Τι είναι και τι δεν είναι Ρητορική Μίσους* (βάσει του Άρθρου 10 της ΕΣΔΑ):
  - Η προβολή του ρατσισμού από τα μέσα επικοινωνίας δε συνιστά «Ρητορική Μίσους»: Υπόθεση [Jersild v Denmark \(1994\)](#)
  - Η υπεράσπιση του θρησκευτικού νόμου της Sharia δε συνιστά «Ρητορική Μίσους»: Υπόθεση [Günduz v Turkey \(2003\)](#)
  - Ομοφοβική «Ρητορική Μίσους» (δηλαδή, πέρα από περιστατικά σχετικά με τη φυλετική καταγωγή και τη θρησκεία): Υπόθεση [Vejdeland and others v Sweden \(2012\)](#)
- Ρητορική Μίσους στο Διαδίκτυο:
  - Υπόθεση [Delfi v Estonia \(2015\)](#)
  - Υπόθεση [MTE and Index v Hungary \(2016\)](#)

Δραστηριότητα 2: «Ξένος ή όχι;»

Ο συντονιστής:

- Δίνει πληροφορίες για το γενικό πλαίσιο της Ρητορικής Μίσους σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες (τουλάχιστον 6).
- Αναλύει (μέσα από την παρούσα παρουσίαση) το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο κατά της Ρητορικής Μίσους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μερικά από τα ευρήματα σχετικής μελέτης, που περιλαμβάνεται σε αυτήν.
- Χωρίζει τους συμμετέχοντες σε μεικτές ομάδες ντόπιων και μεταναστών των 4-6 ατόμων, τους δείχνει μια λίστα με ευρωπαϊκές χώρες και τους ζητά να μαντέψουν ποιες 3 χώρες παρουσιάζουν τη λιγότερο δεκτική στάση απέναντι στους μετανάστες και ποιες 3 την περισσότερο δεκτική.
- Διανέμει μελέτες περίπτωσης για περιστατικά Ρητορικής Μίσους σε αυτές τις χώρες, μία σε κάθε ομάδα, δίνοντάς τους 10 λεπτά για συζήτηση.

Εκπρόσωποι από κάθε ομάδα παρουσιάζουν και δικαιολογούν στην ολομέλεια τις απόψεις της ομάδας τους.

Ο συντονιστής παρουσιάζει στους συμμετέχοντες πραγματικά δεδομένα από επιλεγμένες πηγές σχετικά με την κατάσταση σε αυτές τις χώρες και τους ζητά να επιλέξουν ξανά 6 χώρες (3+3), με βάση τις πληροφορίες που έχουν λάβει.

Όλοι οι συμμετέχοντες συζητούν σε ποιο βαθμό τα τελικά αποτελέσματα συνάδουν με τις προβλέψεις που είχαν κάνει και τους λόγους που οι προβλέψεις αυτές επιβεβαιώθηκαν ή αναιρέθηκαν. Συζητούν, επίσης, για τους πολιτισμικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν το σε ποια χώρα οι πολίτες είναι περισσότερο ή λιγότερο δεκτικοί προς τους μετανάστες καθώς και τρόπους με τους οποίους θα χειρίζονταν οι ίδιοι σχετικά περιστατικά.

ACTIVITY

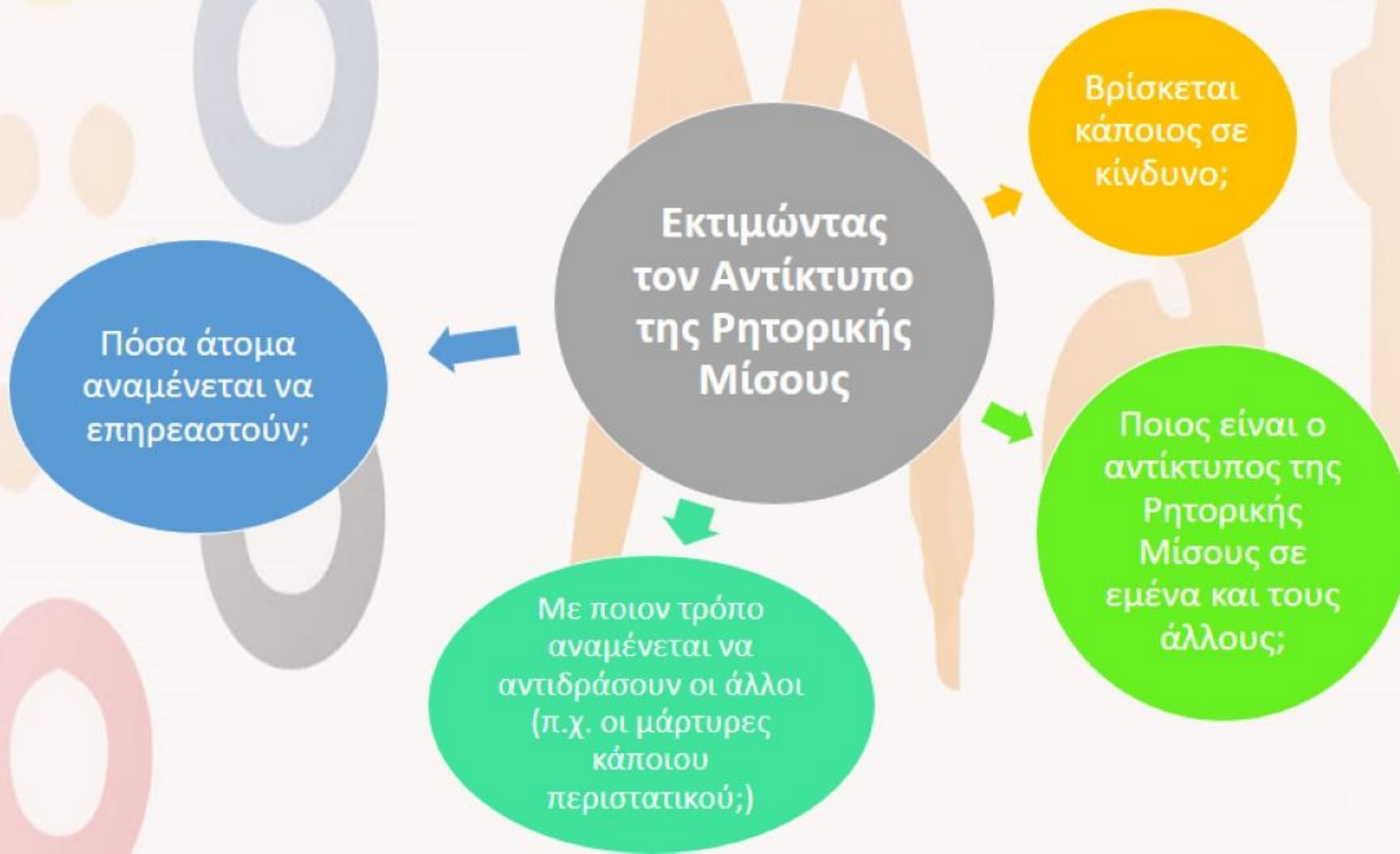

Καταγγέλλοντας τη Ρητορική Μίσους

- Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχουν θεσπίσει μηχανισμούς καταγγελίας των περιστατικών και παροχής στήριξης στα θύματα ψηφιακού εκφοβισμού (bullying), Ρητορικής Μίσους και εγκλημάτων μίσους, που παρέχονται από τις εθνικές αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

1. Εκτιμώντας τον Αντίκτυπο της Ρητορικής Μίσους

2. Αντιδρώντας στη Ρητορική Μίσους

Πώς
αναμένεται να
αντιδράσω;

Αντιδρώντας
στη Ρητορική
Μίσους

Είναι
καλύτερο να
αγνοήσω το
περιστατικό;

Θα πρέπει να
καταγγείλω το
περιστατικό;

Θα πρέπει να
ενημερώσω τις
Αρχές για το
περιστατικό;

Θα πρέπει να
ζητήσω και από
άλλους να
αντιδράσουν;

3. Καταγγέλλοντας τη Ρητορική Μίσους (Συγκεντρωτικό Διάγραμμα)

Νομικά
Σώματα/Κείμενα

- Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο του Συμβουλίου της Ευρώπης και Πρόσθετο Πρωτόκολλο

Ευρωπαϊκή
Πολιτική
Προστασίας

- Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2001
- Συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών και της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για Πολιτικές Καταπολέμησης της Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο (π.χ. Σύσταση CM/Rec (2009)5)

Σώματα/Εργαλεία
Κατά της
Ρητορικής Μίσους

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI)
- Επίτροπος για ζητήματα Ρομά, μεταναστών και αιτούντων άσυλο
- Πρόγραμμα Pestalozzi του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχεδιασμένο ειδικά για επαγγελματίες εκπαίδευσης, περιλαμβάνον σεμινάρια για τα Μ.Μ.Ε. και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Εκπαίδευση,
Πρόληψη και
Ανάπτυξη
Δεξιοτήτων

- Διαδικτυακό παιχνίδι *Wild Web Woods*, ένα εργαλείο που βοηθά τα παιδιά να μάθουν τις βασικές μεθόδους προστασίας στο Διαδίκτυο
- Εγχειρίδιο Διαδικτυακού Γραμματισμού (Internet Literacy Handbook)
- Τμήμα Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια, οργανωμένα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για ακτιβιστές και εκπαιδευτές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ποικιλία εκπαιδευτικού υλικού

Άλλες Ενέργειες
από το Ευρωπαϊκό
Ίδρυμα Νεολαίας

- Διαδικτυακή έρευνα για τη Ρητορική Μίσους και δημοσίευση του έργου *Starting Points for Combating Hate Speech Online*, 2015
- Έρευνα για τη νεολαία και τη Ρητορική Μίσους, 2012
- Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Νεολαίας, το οποίο επιχορηγεί οργανισμούς νεολαίας, για έργα που στοχεύουν στην καταπολέμηση της Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια για το «διαδικτυακό ακτιβισμό»
- Εργαστήρια και σεμινάρια για ακτιβιστές και διοργανωτές εκστρατειών

Χρήσιμες Πηγές Πληροφόρησης για τη Ρητορική Μίσους

Υποθέσεις Ρητορικής Μίσους Ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ): www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Press/Information+sheets/Factsheets/ και http://echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_ENG.pdf

Πρόγραμμα *Pestalozzi*:
www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Documentation_Centre/ML_resources_en.asp#TopOfPage

Κατάλογος Προτάσεων, Διαταγμάτων και Δηλώσεων που Υιοθετούνται από την Επιτροπή Υπουργών στο Πεδίο των Μέσων Επικοινωνίας:
www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm_EN.asp

Compass – Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης Ανθρώπινων Δικαιωμάτων για Νεαρά Άτομα:
www.coe.int/compass

Ψηφιακό Παιχνίδι
Wild Web Woods:
www.wildwebwoods.org/popup_langSelection.php

Δραστηριότητα 3: «Προσπαθήσε να Μπεις στα Παπούτσια μου!»

Ο συντονιστής:

- Δίνει στους συμμετέχοντες σημαντικές πληροφορίες για τους τρόπους καταγγελίας και αντιμετώπισης της Ρητορικής Μίσους.
- Χωρίζει τους συμμετέχοντες σε μεικτές ομάδες ντόπιων και μεταναστών των 2-4 ατόμων και τους διαμοιράζει φύλλα εργασίας, τα οποία περιλαμβάνουν διαφορετικές μελέτες περίπτωσης/σενάρια που αφορούν στη Ρητορική Μίσους (π.χ. σχετικά με την ομοφοβία, τον σεξισμό κ.λπ.)
- Τους ζητά να διαβάσουν τις μελέτες περίπτωσης/σενάρια. Ένας από αυτούς αναλαμβάνει το ρόλο του θύματος και ο άλλος (ή ένας από τους άλλους, σε περίπτωση μεγαλύτερης ομάδας) το ρόλο του θύτη. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες παρακολουθούν την υπόδυση ρόλων. Πρέπει όλοι να περάσουν από τη διαδικασία υπόδυσης ρόλων.
- Όταν ολοκληρωθεί η συμμετοχή **όλων**, οι ομάδες συζητούν την εμπειρία που βίωσαν βάσει των ρόλων που ανέλαβαν (του θύματος, θύτη και παρατηρητή). Μπορούν, επίσης, να συζητήσουν τους παράγοντες που πιθανόν να επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους καθώς και τρόπους καταγγελίας της Ρητορικής Μίσους και διαχείρισης σχετικών περιστατικών, υπό τους διαφορετικούς αυτούς ρόλους.

ACTIVITY

Κύρια Σημεία – Συμπεράσματα για το Νομοθετικό Πλαίσιο Κατά της Ρητορικής Μίσους

1. Η Ευρωπαϊκή Απόφαση-Πλαίσιο περιλαμβάνει πιο διευρυμένα όρια από αυτά που θέτουν τα νομικά κείμενα των Η.Ε., ενώ το Πρόσθετο Πρωτόκολλο βρίσκεται κάπου στο μέσο των κειμένων των Η.Ε. και της Ε.Ε., σε σχέση με τα όρια που θέτει.
2. Όλα τα διεθνή και ευρωπαϊκά νομικά κείμενα εστιάζουν αποκλειστικά στο λόγο που επιτίθεται σε φυλετικά, εθνοτικά και θρησκευτικά χαρακτηριστικά, ενώ δεν υφίστανται κείμενα ή διατάξεις που να προστατεύουν από επιθέσεις που αφορούν στο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.
3. Τόσο η Ε.Ε. όσο και το Συμβούλιο της Ευρώπης πρέπει να υιοθετίσει διατάξεις και κείμενα που να αφορούν στη χρήση μη ποινικών νομικών μέτρων για καταπολέμηση της Ρητορικής Μίσους, για περιπτώσεις οι οποίες μπορεί να μην αγγίζουν το απαιτούμενο όριο ενεργοποίησης του ποινικού δικαίου, αλλά, παρ' όλα αυτά, να προκαλούν βλάβες.
4. Οι χώρες παγκοσμίως επιδεικνύουν μόνιμη επιμονή να προσδίδουν ιερή υπόσταση στην ελευθερία του λόγου, όταν βρίσκεται αντιμέτωπη με τη Ρητορική Μίσους.

Πιθανές Δράσεις για την Εκπαίδευση και την Ενημέρωση Κατά της Ρητορικής Μίσους

Χρησιμοποιήστε ιστολόγια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για ενημέρωση των ανθρώπων ως προς το πώς μπορούν να αντιδράσουν σε περίπτωση που πέσουν θύματα Ρητορικής Μίσους ή γίνουν μάρτυρες κάποιου περιστατικού.

Μιλήστε τη γλώσσα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Βελτιώστε την κατανόηση που έχουν οι άνθρωποι για τα δικαιώματα προστασίας τους και τη σχέση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο.

Δημιουργήστε πίνακες «κατάρριψης μύθων» για ομάδες που γίνονται συχνά στόχος Ρητορικής Μίσους και δημοσιεύστε τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή δημιουργήστε έντυπα ενημερωτικά φυλλάδια, για να διαμοιραστούν.

Διοργανώστε δραστηριότητες, εκπαιδευτικά σεμινάρια ή εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης του κοινού. Μπορεί να αφορούν: - Το ζήτημα της Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο ή και γενικότερα, - Προκαταλήψεις εναντίον κάποιας συγκεκριμένης ομάδας, - Μεθόδους αντιμετώπισης της Ρητορικής Μίσους, - Συνέπειες της Ρητορικής Μίσους, - Την ανάγκη οι άνθρωποι να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους καθώς και την ευθύνη απέναντι σε πράξεις άλλων, - Πρωτοβουλίες από ομάδες νεαρών ατόμων, όπως είναι το κίνημα *No Hate Speech Movement*, - Οτιδήποτε άλλο!

Διηγηθήτε ιστορίες ανθρώπων που έχουν υπάρξει θύματα Ρητορικής Μίσους. Αξιοποιήστε τις, για να ευαισθητοποιήσετε για το ζήτημα και να καλλιεργήσετε την ενσυναίσθηση προς τα άτομα που γίνονται στόχος Ρητορικής Μίσους.

Αναλάβετε Δράση!

(Εκστρατείες Κατά της Ρητορικής Μίσους)

Εγγραφείτε στο δελτίο τύπου της εκστρατείας, δημοσιεύστε φωτογραφίες και βίντεο και ελάτε σε επαφή με άλλα άτομα, στην ιστοσελίδα της εκστρατείας:

[http:// forum.nohatespeechmovement.org](http://forum.nohatespeechmovement.org)

Εγγραφείτε στην εκστρατεία στο:
www.nohatespeechmovement.org

Παρακολουθείτε τα περιστατικά Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο και καταγγείλετέ τα στο:
www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch

Επισκεφτείτε τη συντονιστική ιστοσελίδα της εκστρατείας στο:
www.coe.int/youthcampaign

Μην ξεχνάτε τις **Ευρωπαϊκές Μέρες Δράσης**.

Επαναληπτικές Ερωτήσεις

- Πώς μπορείτε να αναγνωρίσετε ένα περιστατικό Ρητορικής Μίσους;
- Ποια είναι τα σημαντικότερα νομοθετικά σώματα και κείμενα για την προστασία της ελευθερίας της έκφρασης/κατά της Ρητορικής Μίσους;
- Πώς μπορείτε να καταγγείλετε ένα περιστατικό Ρητορικής Μίσους;

Συγχαρητήρια!
Έχετε ολοκληρώσει την Ενότητα!

Mate

